

# DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN  
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van **Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink**

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr. F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keiser, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. D. Postma, Burgerdorp (Zuid-Afrika); Dr. A. Ringvalda, Soerabaja; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr. J. Thijss, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stuuden voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

**Dr. C. TAZELAAR**, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

**OOSTERBAAN & LE COINTRE**, Goes  
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.  
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned-Indië f6.— per jaar.  
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

**INHOUD:** Hoofdartikel: De Jeugdherberg. I. — Kerkelijk Leven: „De vlucht uit het concrete“. Over het nieuwe concept van Dr. J. G. Ubink, III. — Literatuur en Kunst: A. K. Straatsma, „Van Menschenharten en Menschengeluk“. — Geestelijke Adviezen: Oprecht berouw over de zonde. II. — Opvoeding en Onderwijs: Het Wetsontwerp-Terpstra. — Perschoon. — Boekbespreking. — Correspondentie. — Kerknieuws.

## HOOFDARTIKEL

### De Jeugdherberg.

I.

De Jeugd-Herberg (J. H.) is een jonge instelling. Haar geestelijke bouwmeester is Richard Schirrmann, die nu nog in Duitschland de ziel der J. H. beweging is.

Schirrmann kreeg den smaak voor wandelen heel, toen hij in de jaren 1891—1894 het seminarium te Waldau bij Königsberg bezocht en daar als leerling aan de aardrijkskunde een zekeren Fischer vond. Deze had de gewoonte, om aan het einde van elken cursus met z'n oudere leerlingen een wandeltocht te maken. Op deze voetreizen ging voor Schirrmann een heel nieuwe wereld open. Vele dingen, die hij op school uit de boeken geleerd had, leerde hij nu door eigen aanschouwing kennen. Het vaderland werd nu eerst recht vaderland voor hem.

In een latere periode was Schirrmann volksonderwijzer in het kolendistrict aan de Ruhr, in Westfalen. Eenerzijds droeg hij nog de zonnige herinneringen aan de wandeltochten uit z'n jongelingsjaren met zich mede, maar aan den anderen kant kwam hij nu in volle aanraking met al de ellendigheden van een mijn-district en van de groote stad in het algemeen. Lust tot rondtrekken en grotestadse lende waren — zooals hij het zelf uitdrukt — de beide peten, die stonden bij de wieg van de J. H. Van zijn ervaringen in het Roer-gebied verhaalt hij als volgt:

„Daar ondervond ik de onnatuur van de groote stad, de saamhooping van honderdduizenden in huurkazernes en achterbuurten. Met ontzetting zag ik in de groote steden den dans om het gouden kalf, de hebzucht en het zoeken naar vermaak. Tevergeefs zocht ik naar den vrede van het kinderlijke platteland, naar een bloemig grastapijt op weiden en beemden, naar ontspanningsterreinen van vroolijke jonge menschen, naar goedverzorgde tuinen en zilverheldere beken. Wel liepen ook hier beken en rivieren door het land, maar deze voerden inktzwart, olieachtig, stinkend afvoerwater van de fabrieken naar het dal. Waarheen men zijn blik ook zwerfde liet, overal hemelhooge schoorsteenen, heel een bosch van fabriekspijpen met zwarte roetwragels bij dag en bij nacht“.

Om het verloren paradijs der natuur terug te vinden volgde Schirrmann het voorbeeld van zijn leermeester. Ook hij begon wandeltochten te organiseren. Eerst alleen voor den Zondagmiddag. Maar de middagtochten werden weldra tot dag- en in de vakantie tot weektochten. Doch hoe verder men uitzwierf, des te moeilijker het bleek om voor niet al te hoogen prijs behoorlijk nachtverblijf te vinden. Dit droef Schirrmann er toe om in 1910 in enkele Deutsche bladen z'n volk op te roepen om met hem tot het stichten van Jeugdherbergen over te gaan. En zijn oproep vond gehoor. In 1911 werd de eerste J. H. te Altena in Westfalen geopend. In hetzelfde jaar volgden er nog 16; in 1913 groeide het getal tot 83. Gedurende de oorlogsjaren moest uitteraard van verdere uitbreiding afgezien. Maar sinds 1918 zot Schirrmann, bijgestaan door zijn even idealistische helper W. Munker—Hilchenbach den arbeid met alle macht voort. Mede door den steun van belangrijke staats- en andere subsidies kon met krachtige hand heengevoerd naar de verwezenlijking van het ideaal, om het heel land met een zoo dicht mogelijk net van jeugdherbergen te overspannen. In 1929 waren

er reeds plm. 2200 met bijna 4 miljoen nachtverblijven. Hiervan werd voor 24.37 pCt. gebruik gemaakt door leerlingen van de lagere school, voor 32.04 pCt. door die van hooger en middelbaar onderwijs, voor 26.28 pCt. door niet-schoolgaande jeugd beneden de 20 jaar en voor 17.31 pCt. door idem boven de 20 jaar. Het getal voor de jongens is 68.19 pCt., dat voor de meisjes 31.81 pCt. Berekent men het getal jeugdigen in Duitschland tussehen 12 en 20 jaar op 12 miljoen, dan wordt door 4 pCt. van hen de J. H. bezocht.

Weliswaar zijn deze tehuizen niet alle even behoorlijk ingericht. De Reichs-Herbergverzeichnis van 1931 vermeldt 10 pCt. als „unwürdig“, 40 pCt. als „mehr oder weniger unzulänglich“ en 50 pCt. als „ausreichend“. Maar desniettemin is de voortgang er één, die tot bewondering dwingt.

Hetzij zelfstandig, hetzij onder Duitschen invloed, ontstonden in andere landen van Europa soortgelijke bewegingen. Ook in Zwitserland, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije werden talrijke Jeugdherbergen geopend. Engeland en Vlaanderen riepen in 1930 een organisatie in 't leven om tot stichting ervan te kunnen overgaan. In Frankrijk en de Scandinavische landen is de organisatie thans in voorbereiding. Nederland begon enkele jaren geleden. In onderscheiding van andere landen ging bij ons het initiatief van de jeugd zelf uit. Toen zij in Duitschland met de J. H. kennis gemaakt hadden, vroegen zij ook voor hun eigen land deze instelling. In 1929 werden er 12 geopend, welk getal thans reeds over de 30 gestegen is.

Om eenigen indruk te geven van den geest, die in de J. H. heerscht, laat ik hier enkele bepalingen uit „De regels voor het huis“ volgen. De bezoekers dienen in hun optreden in woord en daad mede te werken om de godsdienstige en politieke gevoelens van anderen volkomen te eerbiedigen (art. 16). Voor en na maaltijden en in de slaapruijten worde gelegenheid gegeven voor gebed. In de Jeugdherberg hangen mededeelingen, vermeldende kerkdiensten ter plaatse (art. 12). Medebrengen of gebruik van alcoholhoudende dranken is niet geoorloofd; rooken is in de Jeugdherberg verboden (art. 13). Voegt hierbij, dat in de Jeugdherberg niemand wordt toegelaten, tenzij hij voorzien is van een kaart, die pas na behoorlijke informatie uitgereikt wordt; dat de jongens- en meisjesafdeelingen streng gescheiden zijn; en dat in beide door de J. H. vader en moeder zoowel overdag als 's nachts toezicht moet gehouden worden, dan mag vrij aangenomen, dat de mogelijkheid gering is, dat minderwaardige individuen binnenkomen of dat zedelijke caregelmatigheden plaats grijpen.

Het is duidelijk, dat de Jeugdherberg de befichaming van een overtuiging zijn wil. Zij is niet bloot een tehuis, waar men op eenvoudige, goedkope en veilige manier kan overnachten; maar ze wil het wandelen propageeren, en zij doet dit, omdat ze hiervan allerlei heil verwacht.

De Jeugdherberg wil allereerst door het wandelen de volksgezondheid bevorderen. Haar propagandisten rukken met onverbiddelijke hand onze cultuur het schoone masker af, om haar ware gedaante te laten zien. Zij wijzen op het sterk dalende geboortecijfer, het hooge percentage zuigelingensterfte, de verwoestende geslachtsziekten, den heilloozen invloed van den alcohol, de wegvretende tuberculose, de talloze slechte woningen, waar haast geen lucht of licht binnen komt, en veel meer nog. En al deze en dergelijke misstanden herleidt de Jeugdherberg tot één wortelzonde, n.l. den in al breeder kringen zich uitbreidenden afkeer van de natuur. Gegeven deze diagnose, is ook de therapie zeer eenvoudig. Tegen al deze ellenden baat slechts één middel, n.l. om tot de natuur, die ter onzaliger ure verlaten werd, terug te keeren. Wij kunnen niet de bestaande maatschappelijke orde met één slag onderstboven keeren; maar wij kunnen wel nu reeds door het wandelen telkens aanraking met de natuur zoeken. Haast iedereen heeft tegenwoordig zijn vrijen Zaterdagmiddag en Zondag, waarop hij

zijn dagelijksche omgeving kan ontvluchten en buiten rondzwerfen. Het zich weder aansluiten bij de natuur is een der meest essentiële voorwaarden voor het herstel van een volk.

De Jeugdherberg verwacht van het wandelen niet alleen herstel van de fysieke volkskracht, maar ook zedelijke en geestelijke vernieuwing. Eerlijk worden ook hier de zonden blootgelegd: de industriekooris, de mammondienst, de arbeidsschuwheld, de genotzucht, de vervuiling der zeden, de onmatigheid, enz. Als een ware booleprediker heft Schirrmann zijn stem op: Gij slechte menschen, keert toch om op uw weg. Er is nog een uitweg. Keert toch tot onze goede moeder natuur weder. Vooral het wandelen is, zoo niet de eenige, dan toch een der voornaamste wegen, om het wonderland van een gelukkigen natuurbestand binnen te gaan. De natuur is heilig land. Hoe meer gij in haar bestaan indringt, des te beter gij gaat verstaan wat eigenlijk het leven is en hoe het moet ingericht worden, en des te naarstiger gij daarnaar uw eigen bestaan zult conformeren. Met instemming wordt het woord van Rousseau aangehaald: „Wilt gij altijd recht geleid worden, volgt dan de waken van de natuur. Menschen, gij zijt nog niet verlaten, want de natuur leeft nog“. Uit den wandelaar van heden wordt straks de nieuwe natuurmensch der toekomst geboren. Wandeltochten zijn als het uitzwermen der bijen naar het honigzeem des levens. (Jahn.)

De Jeugdherberg wil ten derde het onderwijs in nieuwe banen leiden. Behalve dat het er samen op uittrekken de goede verstandhouding en het rechte vertrouwen tusschen onderwijzers en leerlingen bevordert, heeft het ook verdere opvoedkundige beteekenis. Onmogelijk kan de wereld en zelfs niet het eigen vaderland in het schoolgebouw binnen gebracht. Maar daarom moet de school naar buiten trekken. De heele buitenwereld moet leslokaal worden. Zij worde het boek, waaruit onze jeugd haar wetenschap opdoet. De scholier leere alle dingen door eigen waarneming kennen. Hij moet bevrijd van de tyrannie van de letter en van het doceren. De aanschouwing moet weer de bron van alle kennis worden. De toekomst van onze paedagogiek ligt in de aanschouwing en in de daad.

De Jeugdherberg wil eindelijk ook de smeltoven zijn zoowel voor de nationale als internationale eenheid. Zij hoopt de geboortekamer te vormen, waar gemeenschap en broederzin en wereldvrede in 't leven treden. Zij verwacht, dat, wanneer binnen haar muren jonge menschen van verschillende stand en levensopvatting en nationaliteit ongedwongen bij conversatie en lectuur, spel en wedstrijd, zang en dans verkeerden, vanzelf de stands- en nationale onderscheidingen zullen uitgewischt worden en een hechte volks- en wereldeenheden gebouwd. De profetische geest van Schirrmann heeft reeds den dag gezien, dat de jeugd een nieuw vaderland heeft gebouwd en daar als een eenig volk van broeders leeft. En bij de wedergeboorte van dit nieuwe vaderland staat de Jeugdherberg als peetmoeder. Dan zal blijken, dat de vroegere vijanden elkander voor het eerst gevonden hebben bij het wandelen en in de Jeugdherbergen.

De Jeugdherberg wil dus het remedie tegen alle kwalen zijn. Mijn oordeel over haar geef ik de volgende maal.

E. D. KRAAN.

#### Correspondentie.

Aan H. Z. te K.: Uw brief lijdt aan een innerlijke tegenstrijdigheid. Op uw standpunt zouden wij elkaar moeten raden, niet alleen om veel te rooken, maar ook om 's zomers flink uit te gaan, de duurste hotels te bezoeken, zoo royaal mogelijk vertering te maken, enz. Hoe meer geld wij uitgeven, des te meer immers door het hotel- en andere bedrijven wordt verdiend? Dat u dit laatste niet aanraadt bewijst, dat er in uw redeneering een fout schuilt. Goede economie lijkt mij mee te brengen, niet dat er maar blindweg geproduceerd en geconsumeerd, maar dat er doelmatig geproduceerd, met verstand geld uitgegeven en ook behoorlijk gespaard of kapitaal gevormd wordt. Dit is voor de welvaart van een volk van meer be-

kt een Boek?

it Kok's

Katalogus

EUWE KATALO-  
le dezer dagen ver-  
wordt op aanvraag  
is toegezonden

KOK - KAMPEN

ken boekhandel  
TIS verkrijgbaar

J. MARKUS

INGINRICHTING.

straat 55 - Den Haag  
telefoon 11038.

stoffenhandel van

AN HAASTEREN

erslaan No. 2, LEIDEN

12. Postrek. 1248

ich beleeft aan ver-

levering van

orten Brandstoffe

ling. Billige Prijs

kethakkerij

inchroom

str. 19-21, Leiden

POONNUMMER 579

eeft aanbevelend

M. VAN NOORT

DEL C. VERSLUIS

raat 5, Rijswijk (Z.-H.)

Telefoon 18798

Boekhande

HEEHANDEL

verblad"

T. MOLKENBOER

- Tel. 1158

Modern"

- Tol 34521.

M.

VIJN

SSCHETS - DOOR

CKELBERGER

GEBONDEN 1375

De schrijver geeft

beurtenissen zonder

chologische achter-

origineel boek, dat

nsch Calvijn.

KAMPEN

teekenis dan dat misschien eens een enkel bedrijf ingeperkt wordt. En bij een algemeene welvaart, is er ook kans, dat kerk en zending e.d. een behoorlijk deel ontvangen.

Aan J. B. W. te K.: Ik ben blij, dat u het grootendeels met mij eens bent. Uw vraag zult u wel in het bovenstaande beantwoord vinden. Anders wil ik er u nog wel particulier over schrijven.

Aan W. K. te A.: Vriendelijk dank voor uw waardeering. Terecht zegt u, dat het rooken op onze kerkelijke vergaderingen spreekwoordelijk en onhoudbaar is. „Aan het hartstochtelijk gepuf zonder eenige beperking“, zooals u het noemt, is allereerst dit te doen, dat wij ook bij het gebruik van onze genotmiddelen wat nauwer onder de tucht der goddelijke wet leven gaan. E. D. K.

## KERKELUK LEVEN

„De vlucht uit het concrete“.

De redacteur van „De Wakker“ die ds Gerritsma recenseerde, geeft mij thans gelijk, voor wie goed leest. Hij viel bepaalde uitdrukkingen van ds Gerritsma aan, en zei, dat die uitdrukkingen bewijs waren van een kloof tusschen ons en de Chr. Geref. Kerk. Thans ontwijkt hij de concrete vraag, of iemand in „zijn“ kerk niet hetzelfde zou mogen uitspreken en constateert alleen maar, dat iemand in „zijn“ kerk niet zou mogen leeren, wat hij (de redacteur) uit deze uitdrukking zoo al meent te mogen halen (al is dat dan in strijd met de logica „eruit gehaald“). Natuurlijk ontwijkt hij daarmee de vraag, d.w.z. geeft ons blad onbedoeld gelijk.

Overigens heb ik al verleden week aangegeven (citaat Hamabdil) dat we in onze kerken niet willen gepredikt hebben, dat „de kinderen, omdat zij bondelingen zijn, ook voor wedergeboren moeten gehouden worden en de subjectieve heiliging deelachtig zijn“ (let op den logisch ongeoorloofden sprong der gedachten: eerst: gehouden worden, daarna: zijn. Dat leert ook ds Gerritsma nergens).

Mijn artikelje werd door den redacteur van „De Wakker“ aan een ander toegeschreven. Zeker haastig gelezen.

Naschrift. Ds Delleman (met ds Gerritsma, auteur van het boekje) zond mij een exemplaar. Daaruit lees ik, tot tweemaal toe: niet alles is Israël, wat Israël heet. Ook, dat de grond voor het „voor geloovigen houden“ (niet de veronderstelde wedergeboorte, maar) „Gods belofte in het genadeverbond“ is. Zie ook Aaltensche Kerkbode, I, no. 16. Heel de zaak berust op theologische misverstanden.

K. S.

Over het nieuwe concept van Dr J. G. Ubbink. (III).

In aansluiting aan wat verleden week besproken werd, moge thans nog van dr Ubbink's historisch overzicht iets gezegd worden. We gaan dan vervolgens letten op de rest van zijn boek.

Dr Ubbink zegt ergens (bl. 75), dat „het ons dikwijls vergaat als den discipelen, tot wie Jezus zeggen moest, dat zij niet wisten van hoedanigen geest zij waren“.

„Ons“ staat er. En: „dikwijls“.

Welnu, — zonder een onfrisch handigheidsje te bedoelen, zou ik willen zeggen: ik geloof inderdaad, dat dit boek, reeds in zijn historisch overzicht, bewijst, dat die stelling van daareven waar is, helaas ook hier.

Want het blijkt telkens een zichzelf niet kennende „geest“, die hier als gids optreedt ter kenschetsing en taxatie van wat in de Gereformeerde Kerken in den laatsten tijd aan de orde geweest is. Slag op slag treffen u b.v. verkeerd gestelde dilemma's. En onophoudelijk ziet ge den geest van den auteur in zijn critische positie zichzelf verraden als innerlijk gedeeld. Hij critiseert, doch zoekt onder, tijdens, de daad der critiek nog naar haar maatstaf, doel, werkprincipe. En schrijft toch maar door. En publiceert, — ongewijzigd (want uit den tekst blijkt, dat de copie reeds vóór de laatste synode werd geschreven).

Of is het soms op andere wijze te verklaren, dat den ééne keer de hedendaagsche gereformeerden als wel zeer bleke en verwaterde epigonen van de helden der vroegste Reformatie worden voorgesteld, doch een volgenden keer die helden van zooeven van hetzelfde flauwe beeld hunner verleppe epigonen de trekken in originali heeten te vertoonen, maar desalniettemin als kerngezonde menschen van frisch bloed aangeprezen worden? De rapporten, die ter jongste gen. synode ter zake van den uithouw der belijdenis zijn ingediend, en die dan „zeer zeker het algemeen gevoelen van de meerderheid in de Gereformeerde Kerken“ heeten te „vertegenwoordigen“ 75, cf. 53), zijn volgens dr Ubbink ingegeven, worden althans gedragen door

„den algemeene heerschenden geest van vrees“ en onzekerheid“ (75). Op zichzelf is dat wel ietwat wonderlijk, als men eerst (zie ons voorgaande artikel) het „schoone enthousiasme“ heeft hooren bezingen, dat in de Gereformeerde Kerken aanvankelijk in den roep om nieuwe belijdenis werd ontdekt. Maar dat blijve verder rusten. Dit is voor ons nu het eigenaardige, dat dezelfde „onzekerheid en vrees“ ook bij de opstellers van de oudste reformatische belijdenisschriften als „waarschijnlijk“ en mogelijk aangevoelen worden (71, al. 1). Toch dengen de „vaderen“ bijzonder, en deugen dr Ubbink's eigen „broeders“ van vandaag bijzonder niet...

De eenheid van critiek is hier toch wel zoek. Een ander voorbeeld.

Als de rapporten, zooeven bedoeld, „vrees en onzekerheid“ aan den dag leggen (een meening, die ik zó niet deel), dan ziet de schrijver in die vrees, in die onzekerheid een oordeel, waaronder „leiders“ en „volk“ besloten liggen. Doch wanneer, gemiddeld tijd vóór die rapporten, uit de kerken een „dringende roepstem“ opkomt, „vooral sinds 1920“, welke roepstem naar schrijvers eigen vertolking toch eigenlijk ook van louter vrees en onzekerheid gewaagt, — dan heet die roepstem ineens een uiting van leven, „practisch, maar dringend“, dan is het een stem om naar te luisteren, en niet b.v. om te bestraffen, zulks dan onder verwijzing naar het reeds voorhanden geestelijk bezit der kerk (44, 45).

Een derde voorbeeld, om maar weer in dezelfde lijn te blijven.

Wanneer die „dringende roepstem“ van daareven „uit al de kerken“ opklinkt, en dan „smeekt“: „geef ons toch, zoo het maar eenigszins mogelijk is, eenig licht in zake de Heilige Schrift; zij is nog wel voor ons Gods Woord, maar we weten niet waarom; we hebben wel van een getuigenis van den Heiligen Geest gehoord, maar zelf hebben wij het nooit gehoord... eris zooveel duisters“ (44/5), dan vragen die roepende menschen toch zeker om niets anders dan om scherpe begrippen? Om een solutie van bepaalde kentheoretische vragen? Althans — om enkele resoluties op kentheoretisch gebied? Dan zien zij immers op tot de kerk als instituut, en zeggen tot dat instituut, dat zij, die roepers n.l. „uit al de kerken“, blijven wachten op daden van de leiders van de synode? Letterlijk zó staat het er: „licht verwachten van hun leiders“ (46). Welnu, die roepers doen daarin eigenlijk precies hetzelfde, als hetgeen dr Ubbink „prof. Hepp“ zag doen in „zijn“ rapport. Want van dit rapport oordeelt dr Ubbink: hij (prof. Hepp) „dringt er onophoudelijk op aan, dat de kerk wat moet dóen, ten opzichte der Heilige Schrift, dat zij... die met zulk een hoog gezag bekleed is, o.a. immers, dat zij inzake de Heilige Schrift zeggen kan, wat de waarheid is, die dus met autoriteit spreken kan, het nu ook eindelijk eens doe, dat zij haar gezag laat gelden“ (65). Die „roepers uit al de kerken“ betuigen volmaakt hetzelfde als het rapport behoort. Hoor maar: „Onze kerken verkeeren ten aanzien van de leer der Schrift in nood“, en nu willen wij, beangstigde, onrustige zielen, van onze „systematici en dogmatici“ in het kerk-instituut hooren „wat in dezen de waarheid is, scil. wat in het systeem hoort of er uit volgt“ (67). Al die roepers bij elkaar verheffen hun stem met macht, om den kerkelijken achterstand in het belijden te beklagen, deels ook te verwijten: de kerk als instituut, vinden ze, „moet worden aangemaand om toch te spreken“, „als eenmaal David“, omdat „allen op hem zagen, wat hij zeggen zou“ (62). De kerk als instituut wordt door die roepende kinderen „uit al de kerken“ met aandrang gesmeekt, toch in vredesnaam niet langer te zijn als een „trage vader“, „die... aangezet moet worden, om... zich eens wat „duidelijker“ uit te drukken“ (62/3); de kerk (immers al die roepende kinderen „uit al de kerken“) verkeert (volgens hen) in nood, „in haar gebied sijpelt al wat door van het brakke water der dwalingen... de lamp moet „wat helderder licht laten schijnen“ (63). Ja zeker, er is een schier aandoenlijke eenheid van klacht tusschen al die bezwaarde en roepende kinderen „uit al de kerken“ enerzijds en „prof. Hepp“ als synodaal rapporteur anderzijds. Ze zijn het met het Rapport hierover eens: er is een groote nood! Maar nu komt daar het wonderbaarlijke: — als die verlegen kinderen der kerk alzó roepen, dan heet dat: leven, idealisme, enthousiasme. Doch als Prof. Hepp om hetzelfde roept, de klacht van die bezwaarden ter synode brengt, dan krijgt hij — en in hem al de aangeroepen „systematici en dogmatici“ — er een grondige bestraffing om. Prof. Hepp wordt uit oorzaak van dit mee-roepen met dr Ubbink's vóór de poort der kerk opgestelde smeekelingen zeer scherp veroordeeld. Zij zijn de ware protestanten. Hij is roomsch: „gelijk ook de rationalistische Roomsche Kerk zich van de doctores, hare systematici en dogmatici moest laten leeren“... zoo ook hier“, verzekert dr Ubbink ons (67). Prof. Hepp wordt het als grove zonde aangerekend, dat hij onder den verschen indruk van de klaagstem

van dr Ubbink's gepatroniseerde vragers, die vóór het kerkportaal te smeeken stonden, nu daarachter, dus binnen in de kerk, hun boodschap over wilde brengen, de boodschap n.l. dat de kerk wat al te veel leek op David, die moest worden aangemaand, en op dien „tragen vader“ van daareven. Hoewel de roepende vragers uitdrukkelijk verklaarden: „ach er is zooveel duisters, en ook de Schrift zelf is voor ons op zoovele plaatsen duister geworden“, had „prof. Hepp“ (als ik het goed begrijp) moeten volstaan met een kort antwoord aan die bedrukte zielen. B.v. in dezer voege: „Niemand zal zeggen, dat de zon met gezagssuperioriteit bekleed is, haar licht is ieder volkomen duidelijk genoeg. Geen kerk of engel behoeft u dit met gezag te betuigen. Onze vaders spraken dan ook niet van gezagssuperioriteit der Heilige Schrift, maar van hare duidelijkheid, die zoo groot was, dat blinden die konden tasten... en ga gij nu maar rustig naar huis, vragende schare, het kerkportaal moet leeg...“ (cf. 66).

Met andere woorden: de klagers mogen hun nood verkondigen. De kerk moet hooren. Maar als iemand van de kerk hoort, dan deugt er niets van.

O, ik begrijp dat alles, ik begrijp dit verheerlijken en verdoemen van precies hetzelfde betoog, ik begrijp dit smeeken om een antwoord en dit smalen op het geven van een antwoord, alleen dan, als ik aanvaarden kan: deze schrijver is onbeheerscht. Hij kent zichzelf niet, hij weet niet, wat hij wil.

...

En ik spin maar weer verder aan den draad en volg hij mijn zoeken naar illustraties den loop der dingen maar weer op den voet.

Ik vervolg, zeg ik, waar ik gebleven ben, en constateer, met het oog op het laatstgenoemde geval, dat dr Ubbink zó haastig is, zó onbeheerscht, dat hij de dingen precies op hun kop zet, en aan de Geref. Kerken (en aan de onder-teekenaars van het Rapport) toedicht wat zij juist met sterke woorden afgewezen hebben.

Wat ik bedoel?

Ik heb het oog op de kwestie van de duidelijkheid der Schrift.

Wanneer (ik spreek nog steeds dr Ubbink na) „prof. Hepp“ de kerk opwekt, haar gezag te doen gelden in het belijden van de door haar erkende waarheid omtrent de Schrift, dan roept dr Ubbink uit: „dat wil niets meer of minder zeggen, dan een hartsteek in het hart der Reformatie“ (65).

Zwaar genoeg!

Het bewijs?

Hier is het.

„Zooals men weet, loochende de Roomsche Kerk de duidelijkheid der Schrift... Onze Reformatische Vadersen zeiden, neen, zij is duidelijk... PROF. HEPP ZEGT: SINDS IS DE TOESTAND ECHTER VERANDERD. ZIJ IS TEGENWOORDIG VEELSZINS NIET MEER DUIDELIJK. Welk remedie heeft hij, welken weg wijst hij nu? Antwoord: de Roomsche: dat de kerk met haar GEZAG zegge, dat zij wel duidelijk is!“

Tot zoover dr Ubbink.

Hierna volgt dan de conclusie — die misschien, dank zij ethische en anti-Assen-persuities, onbewust als „praemisse“ in schrijvers „geest“ leefde — dat hier een afglijding naar Rome is.

Welja —

Dr Ubbink zegt dus, dat volgens prof. Hepp de Schrift (immers moet blijken het zinsverband DEZE bedoeld zijn in den volzin: „ZIJ is... enz.“) „tegenwoordig veelszins niet meer duidelijk is.“

Hoe droomend evenwel dr Ubbink zijn zwaren gang door de kerkelijke papieren (rapporten etc.) moet volbracht hebben, wordt ons min of meer „duidelijk“, als wij ontdekken, dat hij precies het omgekeerde zegt van wat waar is.

Ik laat ten bewijze maar volgen, wat het aan prof. Hepp toegedichte rapport zegt. (Rapportenboek, Arnhem, 1930, I, 28/9). Letterlijk lezen we in het Rapport:

„Aan de duidelijkheid der Schrift wordt in onze Confessie geen afzonderlijke plaats ingeruimd. Slechts in enkele uitdrukkingen... schijnt zij door. De reden daarvoor ligt voor de hand. MET HET HANDHAVEN van de AUTORITEIT DER SCHRIFT BOVEN DE KERK (BOVEN de Kerk! K. S.) WAS OOK DE DUIDELIJKHEID VERDELD. Rome kon immers alleen haar (HAAR! K. S.) standpunt, dat de Kerk boven de Schrift gezag bezat, daardoor rechtvaardigen, dat de Schrift in zichzelf duister was. Maar waar de Reformatie opkwam voor de gezagssuperioriteit van de Schrift, was daarmede ook de beweerde duisterheid (der Schrift, K. S.) afdoende (! K. S.) bestreden.“

En dan vervolgt het rapport in één adem:

„Sinds is de toestand echter veranderd. De AANVALLEN OP DIT LEERSTUK zijn in tal en kracht toegenomen.“

Wie p...  
Ubbink...  
duidelijk...  
„verander...  
niet mee...  
dat, pre...  
in de ER...  
veel ver...  
niet mee...  
„velen“...  
wordt.

De dui...  
„prof. H...  
Hepp (ho...  
handh...  
En d...  
sien e...  
dan nie...  
op gezag...  
Gehanc...  
die thans...  
gereform...

Want...  
haadt te...  
groeters...  
de opme...  
DUIDELI...  
veel vera...  
„dat de...  
is en voe...  
neer niet...  
(vgl. ook...  
Is het m...  
zegt: de...  
zegt: teg...  
lijkheid...  
zegt: teg...  
heid der...  
is Room...  
seert. D...  
hem ove...  
En wi...  
heid der...  
gezag...  
Rapport:

„Ma...  
Schrift...  
hier (f...  
legend...  
Deze...  
waard e...

„Or...  
sterk...  
kerk...  
loofwa...  
En w...  
werkelijk...  
Baynick...  
Thijs) a...

„Or...  
uitspr...  
het g...  
en ook...  
„Zij...  
zonde...  
alleen...  
van G...  
alsmede...  
W...  
zelf t...  
aan t...  
(bl. 3...

verbaas...  
sprak...  
uiterma...  
volhoud...  
haar g...  
dat vol...  
Reform...  
Gods W...  
duidelijk...  
kerk...  
Kan...  
sitas h...  
versitei...

Wij...  
bink, d...  
Arnhem...  
nog eer...  
tastbar...  
voor d...  
„scherp...  
belange...  
critica...  
maar r...  
al te a...  
gegaan...  
We...  
herroef...  
(de rap...  
dat ZIJ...  
Het su...  
te han...  
En...  
geen...  
het w...